

Yhteistyöllä yhdessä vai eripuraisina kukin erillään

Vuosi 2021 alkoi elintarvikealan järjestömaailmassa tapahtumarikkaissa ja mielenkiintoisissa merkeissä, kun ETL 5.1.2021 tiedotti, että heidän toimitusjohtajansa vaihtuu. Noin neljä vuotta toimitusjohtajana toiminut Pia Pohja oli irtisanoutunut tehtävästään. Muutama päivä tuon ilmoituksen jälkeen (8.1.2021) Maaseudun Tulevaisuus -lehden kolumnissa ”Hajanaisten yritysten kerho” lehden päätoimittaja Jouni Kemppainen totesi, että ”ETL on itse asiassa hajanaisten yritysten kerho, jonka on vaikea olla samaa mieltä vähänkään merkittävimmistä asioista”. Ja samainen lehti nosti toisessa samanpäiväisessä artikkelissaan esille haastateltuaan Lihakeskusliiton johtoa, että ”Elintarviketeollisuusliitto sanoi irti yhteistyösopimukset pienten liittojen kanssa”. Näillä ”pienillä liitoilla” artikkelissa tarkoitettiin Suomen Leipuriliittoa, Lihakeskusliittoa, Panimoliittoa ja Suomen Alkoholijuomakauppayhdistystä. Tähän Lihakeskusliiton ulostuloon ETL:n toimitusjohtaja Pia Pohja vastasi Maaseudun Tulevaisuus -lehdelle 11.1.2021 lähettämällään viestillä, että ”Lihakeskusliitto ja Leipuriliitto eivät ole ETL:n jäseniä, eikä myöskään suurin osa heidän jäsenyrityksistään ole ETL:n jäseniä, mutta liitot haluaisivat jatkossakin hyötyä maksimaalisesti ETL:n jäsenpalveluista ja asiantuntijoiden ammattitaidosta maksamatta kuitenkaan täyttä hintaa”. ETL:n toimitusjohtajan kommentista ei kuitenkaan tarkemmin selvinnyt, mitä hän tarkoitti esimerkiksi väitteellään ”maksamatta täyttä hintaa” tai ”hyötyä maksimaalisesti”. Mutta joka tapauksessa yhden viikon aikana sattui ja tapahtui paljon.

Edellä esintuotuun yhteistoimintasopimusten irtisanomiseen liittyen totean omana näkemyksenäni seuraavaa. ETL irtisanoi syyskuussa 2020 ETL:n ja Leipuriliiton välillä vuodesta 1979 asti voimassa olleen yhteistoimintasopimuksen. Tuon sopimuksen molemminpuolisena pitkäaikaisena tavoitteena on ollut, että pienten ja keskisuurten leipomoiden ja konditorioiden ääni tulisi huomioitua ETL:n päätöksenteossa*. Yhteistoimintasopimuksessa sovitun mukaisesti Leipuriliitolla on ollut edustus muutamassa ETL:n toimikunnassa, joissa Leipuriliitto on voinut tuoda laajan jäsenkuntansa näkemyksiä kootusti esiin.** Yhteistoimintasopimuksen irtisanomisen taustalla näyttää olevan se, että ETL haluaa, että ainakin Leipuriliiton ja kaiketi myös Lihakeskusliiton edustus ETL:n toimikunnissa lakkaa.

Yhteistyö sekä alan suurimpia yrityksiä edustavan liiton että pienempiä yrityksiä edustavien liittojen välillä edellyttää, että molemmat osapuolet ovat valmiita kuuntelemaan toistensa näkemyksiä ja ottamaan ne tosiasiallisesti myös huomioon. Yhteistyötä ei ole ainakaan se, että vain vahvemmassa asemassa olevan mielipiteet ovat ainoa ”oikea totuus”. Olemme saaneet seurata neljän vuoden ajan maailman suurimman demokraattisen val-

tion Yhdysvaltojen ja sen vallassa olleen presidentti Donald Trumpin toimintaa. Mielipiteet, jotka ovat vastakkaisia Trumpin näkemyksille, ovat vain ”fake news- näkemyksiä” tai jotain vastaavia. Ja sen takia eriäviä näkemyksiä esittävästä henkilöistä tulee päästä nopeasti eroon.

Leipuriliiton onni on aina ollut, että Leipuriliiton puheenjohtajaksi on valikoitunut henkilö, joka on halunnut ajaa koko jäsenkunnan etua, eikä esimerkiksi vain omaa ja/tai yrityksensä etua. Kaksi viimeisintä liiton puheenjohtajaa, sekä Jari Elonen että nykyinen puheenjohtaja Kari Meltovaara, ovat molemmat varsin suuren keskisuuren leipomoyrityksen omistajia. He olisivat voineet valita myös itsekkään linjan puheenjohtajana toimiessaan, mutta he eivät ole sitä tehneet, vaan ajaneet koko leipomo- ja konditoria-alan etua.

Toivottavasti ETL:n tuleva uusi toimitusjohtaja pystyy katsomaan koko toimialaa, sen tulevaisuutta ja ymmärtämään, että myös elintarvikealan pienten ja keskisuurten yritysten näkemyksiä on hyvä kuunnella ja ottaa näitä toiminnassa myös tosiasiallisesti huomioon. Käsitkseni mukaan suurin osa ETL:n hallinnon jäsenistä ymmärtää tämän, mukaan lukien nykyinen ETL:n puheenjohtaja. Kyse on kuitenkin yleishyödyllisestä elintarvikealan kattojärjestöstä. ETL:n toimitusjohtajan tehtävässä olevan henkilön pitää uskaltaa tuoda esille näkemyksiä, joista joku voi joskus pahastua, joskus myös jopa suurten yritysten johtajat. Mutta jos asiat tehdään aina vain siten kuin muutaman suur yrityksen johtaja edellyttää, silloin kyse on todella vain ”Hajanaisten yritysten kerhosta”. Itse kuitenkin uskon, että ETL pystyy todellisuudessa paljon parempaan, ja yhteistyö ETL:n ja ”pienempien liittojen” välillä palaa taas normaaliksi hyvähenkiseksi toiminnaksi.

Mika Väyrynen

* Leipuriliitolla on jäsenenä noin 260 leipomoa ja/tai konditoriaa. ETL:n jäsenenä on noin 30 leipomoa ja/tai konditoriaa, joista 20 on myös Leipuriliiton jäseniä. Syksyllä 2020 julkaistun elintarvikealan toimialaraportin mukaan Suomessa on yhteensä 649 leipomo- ja/tai konditoriaa yritystä.

**Tärkeimpänä syynä tähän yhteistyöhön on ollut se, että ETL neuvottelee yhdessä työntekijäliitto SEL:n kanssa leipomoalalla noudatettavan työehtosopimuksen. Ja koska kyseistä sopimusta pidetään ainakin vielä toistaiseksi yleissitovana työehtosopimuksena, ETL ja SEL päättävät siitä, minkälaisilla työehdoilla keskenään kilpailevat leipomo- ja konditoria-alan yritykset Suomessa kilpailevat. Osa toimialan yrityksistä noudattaa kuitenkin muuta työehtosopimusta, kuten esim. MaRa:n ja PAM:in välillä neuvoteltua majoitus- ja ravitsemusalan työntekijöiden työehtosopimusta.